



# DIÁKÖNKORMÁNYZAT

Gyöngyösiné Révész Andrea  
Református Pedagógiai Intézet

# A KOMPETENS ÁLLAMPOLGÁR

A **Nemzeti Alaptanterv** céljának tekinti a felnőtt élet sikeressége szempontjából kiemelt fontosságú **kulcskompetenciák** fejlesztését.

Ezekre minden egyénnek szüksége van személyes boldogulásához, fejlődéséhez, az aktív állampolgári létehez, a társadalmi beilleszkedéshez és a munkához.

Ilyen, többek között a **Szociális és állampolgári kompetencia**. Ez magába foglalja azt, hogy a személyben kialakuljanak a közösségi beilleszkedés , **közjó iránti elkötelezettség** és tevékenység feltételrendszere. Az állampolgári kompetencia olyan képességeket igényel, mint a **közügyekben való hatékony együttműködés**, a helyi és a tágabb **közösséget érintő problémák megoldása iránti szolidaritás** és **érdeklődés**. Magában foglalja a közösségi tevékenységek és a **különböző szinteken hozott döntések kritikus és kreatív elemzését**, a **döntéshozatalban való részvételt**, elsősorban szavazás útján.



# A KOMPETENS ÁLLAMPOLGÁR

Az egyes kulcskompetenciákban megjelenő szükséges elemek támogatják a másik kompetencia rendszerét.

Így például a Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia meghatározásában is szerepelnek olyan készségek, képességek, mint **tervezés, szervezés, irányítás, vezetés, delegálás, az elemzés, a kommunikálás, a tapasztalatok értékelése**. Továbbá, utal a célok elérését segítő, **személyes és közös motiváció, elhatározottság kialakításának** fontosságára.

A kompetenciák kialakításának, fejlesztésének, gazdagításának a közoktatási intézményekben nem csak a tanítási órákon, foglalkozásokon nyílik lehetőség. Az önkormányzatiság történelmi múltja, megjelenési formái, elméleti elemei több tantárgy tananyagában felfedezhetők, **hozzákapcsolódó gyakorlati tevékenységre** azonban, ezen keretek között nincs, vagy minimális a lehetőség.



# DEMOKRÁCIA – ÖNKORMÁNYZAT - DIÁKÖNKORMÁNYZAT

A **demokrácia** görög eredetű szó, a démosz (nép) és kratein (uralom) szavakból jött létre. Jelentése: **népuralom**. Alapelve, hogy a társadalom tagjai közötti minden nemű hatalmi kapcsolat azokban gyökerezik, akik engedelmeskednek és nem azokban, akik parancsolnak. Mivel mindenki maga dönti el, hogy engedelmeskedik-e vagy sem, csak akkor fog engedelmeskedni, ha azt előnyösnek ítéli. A demokrácia egyik legmeghatározóbb sajátossága a **szólás- és véleményszabadság**.

A **vezetőket a nép választja**, a koordinátorok csak megbízottak lehetnek, akiket **időlegesen, visszavonhatóan és körülírt hatáskörrel választanak meg**, feltételezve a kompetenciájukat. Mivel a demokráciát **a törvények uralmának kell jellemeznie**, a vezetőknek **csak az ezek által biztosított keretek között van hatalma**.

Az **önkormányzás** fogalma a gyakorlatban azt jelenti, hogy **az adott helyi közösség függetlenül működik, és saját ügyeiben önálló döntési jogosultsággal rendelkezik, maga irányítja saját ügyeit.**

# DEMOKRÁCIA – ÖNKORMÁNYZAT - DIÁKÖNKORMÁNYZAT

Az intézményi diáktársadalom önmagát meghatározó, szervező, irányító, szabályozó törekvéseinek színteret lehet és kell biztosítani. Ezen tevékenységek megélése, megjelenése több szinten megvalósulhat, gondoljunk csak az osztályközösségekre, diákközgyűlésekre és a diákönkormányzat/ok/ra.

Tehát az olyan készségek, képességek, mint tervezés, szervezés, irányítás, vezetés, delegálás, az elemzés, a kommunikálás, a tapasztalatok értékelése, a személyes és közös motiváció, elhatározottság kialakításán túl, a közügyekben való hatékony együttműködés, a közösséget érintő problémák megoldása iránti érdeklődés, a döntéshozatalban való részvétel gyakorlására, fejlesztésére ad lehetőséget a tanulók számára a diákönkormányzat belső rendszere, szervezete.



# VÉLEMÉNY – ÉRDEK - KÉPVISELET

A demokratikusan élő közösségekben az egyén megélheti az autonóm **véleménynyilvánítás**, választás, **döntés szabadságát** és az ezzel együtt járó felelősséget. Továbbá lehetősége van arra, hogy **egyéni érdekeinek érvényt szerezzen**, úgy, hogy a **közösség érdekeit ne sértse** - megtalálja a kettő közötti átfedést.

Az, hogy a közösség legfőbb döntéshozatali szervezetében **ki képviselheti a közérdeket**, az **egyén szabad döntésén alapuló választásától függ**. Azt úgy tudja befolyásolni, hogy a közügyek intézésére legalkalmasabbnak vélt, a saját nézeteivel, elveivel leginkább megegyező nézeteket valló képviselőjelöltre **szavaz**. Általa reméli a közérdekek, saját érdekeihez való minél nagyobb közelítését.

A döntéshozatal szervezetében , mandátumot szerzett **képviselő** akkor **legitim**, ha **titkos szavazás útján választják**, megtalálja az egyéni vélemények, **érdekek közötti megegyezést**, azt **képes elfogadtatni**.



# DIÁKÖNKORMÁNYZAT

Ez a szervezet lehetőséget biztosít a gyerek számára, hogy megértsék a demokrácia alapelemeit, **megtapasztalják** működési mechanizmusát és saját, **kompetens szerepüket** ebben a rendszerben.

## Demokratikusság - Diákönkormányzatiság

Alapja a felelős állampolgár	A tagokban, részvételük, tevékenységük során nő a felelősség
Az állampolgárok közvetlenül, vagy képviseleti úton érvényesíthetik akaratukat.	A diákság akaratukat közvetlenül, vagy képviselőik által érvényesíthetik.
Az állampolgár szabadon és felelősen nyilváníthat véleményt.	Egyeztetőforum, ahol két irányú a kommunikáció.
Kialakíthatja saját jogrendszerét, amelyben az alany jogokkal rendelkezik, jogokat szerezhethet, érvényesíthet és kötelezettségeket vállalhat.	Megalkothatják saját szervezeti és működési szabályzatukat.
Hivatalos állami szervek segítik működését	Saját feladatrendszerének ellátására munkacsoportokat hozhat létre.



# DIÁKÖNKORMÁNYZAT

- A tanulók, a tanulóközösségek és a diákkörök a **tanulók érdekeinek képviselőjére**, demokratikus úton létrehozott szervezete.
- **Titkos szavazással** a diákok választják
- Törekednie kell arra, hogy az intézményi **diáktársadalom minél nagyobb részét összefogja, aktív tevékenységre ösztönözze, vélemény meghallhassa, érdekeit képviselje.**
- Rendelkezzen hatalommal.
- Képes legyen **saját szervezetét szabályozni, irányítani, munkáját, feladatait tervezni és azokat önállóan végrehajtani.**
- Tagjaiban legyen meg a **törekvés a változtatásra, fejlesztésre.**
- Erre irányuló **elképzeléseiket fogalmazzák meg és tegyenek javaslatokat a megvalósítás módjára**, abban aktív résztvevők legyenek.
- Jól, **hatékonyan tudjon kommunikálni a diákokkal és a pedagógusokkal** is, véleményére minkét oldal adjon, **terveit, érveit el tudja fogadtatni.**





# JOGI SZABÁLYOZÁS

•**Nkt. 48.§-a** szabályozza, hogy az iskolákban kollégiumokban a **tanulók közös tevékenységük megszervezésére**, a házirendben meghatározottak szerint diákköröket hozhatnak létre, amelynek létrejöttét és működését a nevelőtestület segíti. Ezen diákkörök a tanulók érdekeinek képviselőiként **diákönkormányzatot hozhatnak létre**. Ugyanakkor a diákköröktől függetlenül is létrejöhet diákönkormányzat.

•**20/2012(VIII.31.) EMMI rendelet 120.§-a** részletezi a diákönkormányzat döntési, véleményezési jogköreit és utal működésének alaprendszerére **/Dök-SZMSZ/**.

•Továbbá előírja, az **intézmény SZMSZ-nek** tartalmaznia kell a **Dök és az intézményvezetés közötti kapcsolattartás formáját és rendjét**. Meg kell nevezni a diákönkormányzat **működéséhez szükséges feltételeket** /helyiségek, berendezések használata, költségvetési támogatás biztosítása/.

•Valamint a pedagógiai programnak ki kell térnie a tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogi gyakorlásának rendjére .



# A DIÁKÖNKORMÁNYZAT CÉLJA

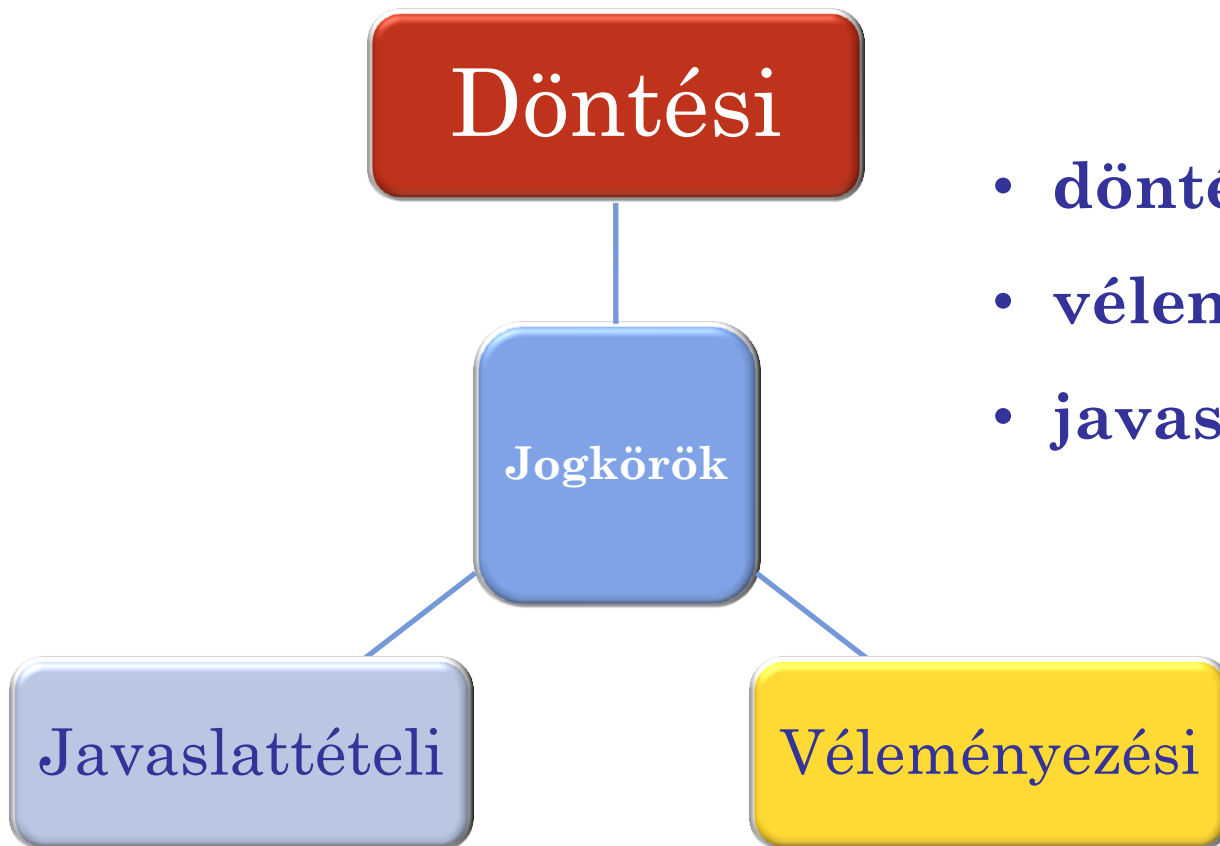
A törvényi szabályozás alapvető célként a **tanulók érdekképviseletét** és a diákjogok védelmét tűzi ki a diákönkormányzatok számára.

Mindezeken túl **lehetőséget biztosít** arra, hogy **minden olyan kérdéssel, feladattal foglalkozzon** a diákok hivatalos szervezete, amely a **közösség épülését, tagjainak fejlődését szolgálja.**

- Feladata a **helyi diákság közösségi életének szervezése**, tartalmaz, nívós működtetése.
- **Egyeztető fórum** legyen az iskolai élet eseményivel, történéseivel kapcsolatban.
- Támogassa a **hagyományok megőrzését.**
- Segítse az iskolai **programok lebonyolítását.**
- Teret biztosítson a **közéleti tevékenységek elsajátításához, gyakorlásához .**
- **Lehetőség a jogok és kötelezettségek viszonyának gyakorlására**



# DIÁKÖNKORMÁNYZAT JOGKÖREI



- **döntési jog**
- **véleményezési jog**
- **javaslattevési jog**



# DÖNTÉSI JOG

- **Saját működéséről /Diákönkormányzat Szervezeti és működési Szabályzata./**
- **A diákönkormányzat működéséhez biztosított anyagi eszközök felhasználásáról.**
- **Hatáskörei gyakorlásáról.**
- **Egy tanítás nélküli munkanap programjáról.**
- **Saját tájékoztatási rendszerének létrehozásáról, működtetéséről.**
- **Az intézményi tájékoztatási rendszer szerkesztősége tanulói vezetőjének, felelős szerkesztőjének, munkatársainak megbízásáról.**



# JAVASLATTÉTELI JOG

- Az intézmény működésével és a tanulókkal kapcsolatos kérdésekben.

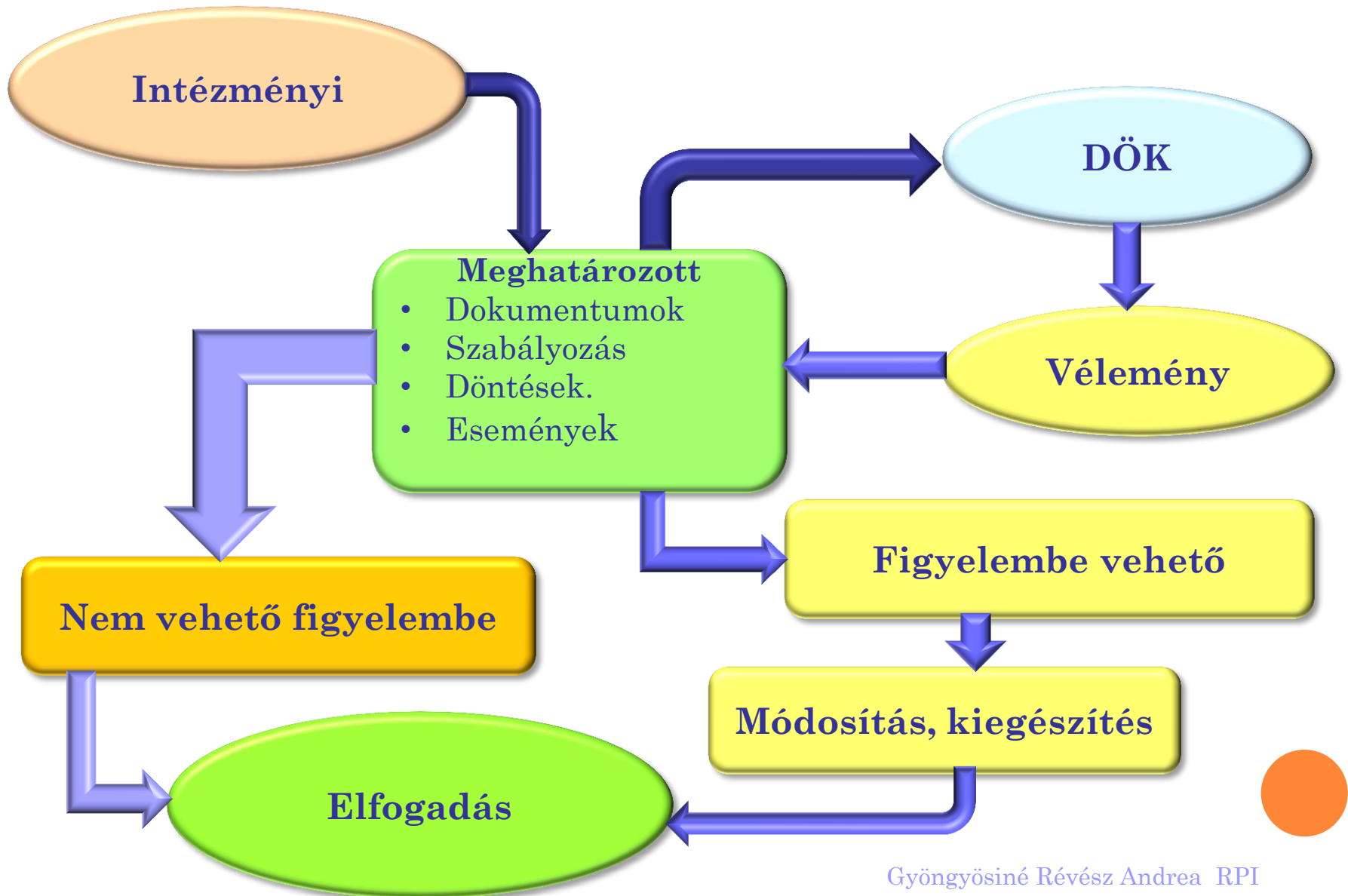
## VÉLEMÉNYEZÉSI JOG

**A diákönkormányzat véleményét ki kell kérni:**

- Az iskolai SZMSZ bizonyos rendelkezéseinek elfogadása előtt
- **A tanulói szociális juttatások elosztási elveinek meghatározása előtt.**
- Az ifjúságpolitikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználásakor.
- **A házirend elfogadása előtt.**
- **A tanulók helyzetét elemző beszámolók elemzéséhez.**
- **A tanulói pályázatok, versenyek meghirdetésekor, megszervezésekor.**
- **A könyvtár, sportlétesítmények működési rendjének kialakításakor.**
- **A sportkör működési rendjének és az egyéb foglalkozások formáinak meghatározásakor**



# VÉLEMÉNYEZÉS



# DIÁKÖNKORMÁNYZAT MINT SZERVEZET

- A választó **tanulóközösség fogadja el az önkormányzat szervezeti és működési szabályzatát**
- Ezt a **tantestület hagyja jóvá**, abban az esetben tagadható meg, ha az **jogszabálysértő** vagy **ellentétes az iskolai SZMSZ-szel, házirenddel.**
- A diákönkormányzat munkáját **pedagógus** szakképzettségű személy **segíti**, akit a **diákönkormányzat javasol** és a vezető **bíz meg** öt évre.
- A szervezet **állandó tagjai az elnök, alelnök és a titkár.**
- **Speciális munkacsoportokat hozhat létre** és ezek élére vezetőket nevezhet ki.
- **Éves munkatervet készít.**
- **Rendszeres gyűléseket** tart melyeket az elnök hívja össze. A közgyűléseken folyó **tárgyalás napirendi pontok szerint zajlik.** Az itt elhangzottakról és a született döntésekről a titkár **jegyzőkönyvet** vezet.

# DIÁKÖNKORMÁNYZAT MINT SZERVEZET

## DÖK SZMSZ.

- Az önkormányzat hozza meg.
- Nem lehet ellentétes az intézmény SZMSZ-ével, illetve házirendjével.
- Tartalmazza a **szervezet alapadatait, célját, jogköreit**, működési rendszerét.
- Tartalmazza a **szervezet felépítését**. Speciális munkacsoportok feladatait és vezetőinek kinevezését.
- Megnevezi az **állandó tagokat, megválasztásuk időpontját, módját, kötelességeiket és jogaikat**. Továbbá kitér a lemondás és a leváltás lehetséges módjára, okaira.
- Leírja a **diákönkormányzat feladatrendszerét**.
- Rendelkezik a **diákönkormányzat-támogatási rendszeréről**, a rendelkezésre álló anyagiak felhasználásának és elszámolási módjáról.
- Az **intézményvezető a patronáló pedagógus és a Dök-vezető aláírásával** válik érvényessé.





# DÖK HELYE AZ INTÉZMÉNYI SZERVEZETBEN



# MIKOR MŰKÖDIK JÓL A DÖK?

- Ha az intézmény **diáktársadalmának minél nagyobb részét** lefedi; és annak **bizalmát birtokolja**.
- Az intézményben a **tanulók érdekeit képviseli**, ugyanakkor a közösségében a **jogok ismerete mellett ,a kötelességek tudatosítására is törekszik**.
- **Figyelemmel kíséri és rugalmasan kezeli; reagál az intézményi történésekre**.
- **Hatalmával él és nem visszaél**.
- **Önállóan szervez, tervez, dönt, ellenőriz és értékkel**.
- **Tevékenységgel aktivizálja a diáktársadalmat, annak fejlődését, kohézióját támogatja, erősíti**.
- **Mandátumának lejártá után tagjainak újra bizalmaz szavaz a választók többsége**.
- **Egyre többen szeretnének a szervezet tagjai lenni**.

